

Чайка Таїса

студентка ОС «Магістр» спеціальності
071 "Облік і оподаткування"

Науковий керівник: **Борковська Валентина**

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та
технологій електронного бізнесу
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ ТА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Більшість вітчизняних вчених та науковців виділяють наступні методи обліку витрат: позамовний, попередільний, нормативний.

Сутність позамовного методу полягає в тому, що всі прямі основні витрати обліковують у розрізі встановлених статей за окремими виробничими замовленнями. Яскравим прикладом ведення обліку витрат позамовним методом слід вважати облік витрат у ремонтній майстерні чи в ательє, коли облік витрат ведуть з деталізацією на кожне замовлення (ремонтуючий об'єкт, виконану роботу чи певний виріб). На нашу думку, подібний метод має застосовуватися у рослинництві, якщо розглядати завдання підрозділу як замовлення, яке видають на заздалегідь визначену кількість сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів. Непрямі витрати обліковують за місцями їх виникнення і включають до собівартості окремих замовлень відповідно до встановленої на підприємстві бази їх розподілу.

Позамовний метод обліку витрат в рослинництві припускає, що об'єктами обліку витрат (окремими замовленнями) виступають види чи групи сільськогосподарських культур, а об'єктами калькуляції – види основної, побічної та супутньої продукції. Її фактична собівартість визначається після виконання замовлення. До повного виконання замовлення всі витрати, які стосуються конкретного об'єкту витрат, вважаються незавершеним виробництвом.

Однак слід визнати, що така система обліку витрат пристосована для

контролю за виконанням планових показників господарства та підрозділу, але її аналітичні можливості щодо контролю обмежені.

Згідно організації обліку витрат за попроцесним методом, об'єктами обліку витрат виступають технологічні процеси за сільськогосподарською культурою (групою культур), а об'єктами калькуляції - конкретні види робіт та продукції. Такий варіант визначення об'єктів обліку витрат дозволяє в якісь мірі ліквідувати недоліки першого варіанту. Попроцесний метод надає можливість контролювати та аналізувати витрати за процесами та циклами (періодами) виробництва. Але даний варіант системи обліку не вираховує дублювання записів в бухгалтерському обліку, що, як відомо, знижує оперативність, корисність для управління та достовірність інформації. Головним недоліком даного варіанту є трудоемкість та невиправдана громіздкість обліку.

Біологічні перетворення довгострокових та поточних біологічних активів рослинництва передбачають проведення багатьох технологічних операцій, які мають виконуватися згідно технологічних карт.

Технологічна карта дає можливість визначити обсяг та основні витрати на виконання кожної роботи та її якість, що передбачено технологією виробництва по кожному центру витрат і відповідальності.

Таким чином, сутність попроцесного методу обліку витрат і обчислення собівартості полягає в тому, що всі прямі основні витрати обліковують у розрізі встановлених статей за культурами, а при потребі і за окремими технологічними операціями та за центрами відповідальності, в окремих випадках і за об'єктами калькулювання (сільськогосподарська продукція та/або додаткові біологічні активи, що отримані в результаті біологічних перетворень).

Попередільний метод обліку витрат використовується у виробництвах, які мають кілька послідовних переділів (процесів), після закінчення кожного з них отримують продукцію, яка використовується у наступному виробничому переділах. Облік витрат може вестися двома способами з оприбуткуванням напівфабрикату (продукції) після кожного переділу і його послідуєного включення до витрат наступного переділу (цей метод називають попередільним напівфабрикатним методом) або без оприбуткування напівфабрикату, а простим

приєднанням (включенням) витрат першого переділу до витрат другого переділу і т.д. (цей метод називають попередільним безнапівфабрикатним).

У рослинництві така методика формування витрат теж застосовується, зокрема при виробництві силосу чи сінажу, коли після закінчення вирощування зеленої маси, її оприбутковують за плановою собівартістю, а потім списують (включають) у витрати по силосуванню (виготовлення сінажу), а після закінчення процесу приготування силос і сінаж оприбутковуються (ця продукція вважається продукцією рослинницької бригади) і передається тваринницьким підрозділам. При цьому контроль за витратами має теж здійснюватися за роботами. Аналогічний процес може спостерігатися і при підготовці концентрованих кормів, коли розпилюється зерно на дерть, але цей процес виконується не працівниками рослинницьких бригад, а промисловими виробництвами (працівниками кормоцехів, які можуть підпорядковуватися керівництву ферми).

Таким чином, при обліку виробництва рослинницької продукції можуть застосовуватися позамовний та попередільний методи обліку витрат. Правда, окремі автори, називають у цьому випадку позамовний метод при вирощуванні зернових та технічних культур простим методом, але це не впливає на порядок формування витрат та виходу продукції та/або додаткових біологічних активів, а також на систему контролю виробничих процесів у досліджуваній галузі.

Список використаних джерел

1. Сук П. Облік витрат, виходу продукції рослинництва та обчислення її собівартості. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2012. № 5. С. 2-14.
2. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. Київ : ННЦ ІАЕ, 2015. 402 с.
3. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємств : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2012. 656 с.
4. Стендер С.В. Облік і контроль витрат рослинництва на матеріалах Хмельницької області : монографія. Кам'янець-Подільський : видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. 235 с.